

02.06.2020

Miljødirektoratet
post@miljodir.no

Vår referanseperson: Christian Steel

Høringssvar: Håndtering av overvann - Forslag til endringer i forurensingsloven

Den nedbør som faller og som skal dryppe, sildre og renne sin vei mot havet burde, som alt ferskvann, håndteres som en viktig ressurs. At overvannet blir forurensset av tungmetaller og partikler fra veistøv og annet er ille nok, men at vi velger å tvinge det ned i rør der det blandes med spillvann inneholdende legemiddelrester og en lang rekke miljøgifter fra husholdninger, sykehus, bedrifter og industri, og som renseanleggene ikke klarer å skille ut, det er direkte tragisk.

Det er altså ikke bare av hensyn for å unngå skader på byggverk at det er viktig med en god overvannshåndtering, men også med hensyn til vannkvaliteten i resipientene. Miljøgifter, tungmetaller og partikler bør i så stor grad som mulig fanges opp før de når ut i resipienten. Slik utskilling/filtrering/sedimentasjon av partikler og uønskede stoffer før det når resipienten vil være et viktig ledd i å bedre vannkvaliteten, særlig i mange urbane vassdrag, langs store veier og i bynære fjord- og kystvann. Også små utslipp kan over tid gi stor belastning, med uønsket høye konsentrasjoner i eksempelvis sedimenter. Kostholdsrådene for sjømat fra enkelte fjord- og kystområder taler også sitt tydelige språk. Og det er som regel veldig mye dyrere og vanskeligere å fjerne forurensinger fra miljøet enn å forhindre at de havner der.

Vi mener derfor at miljø- og helsenyttene må tydeligere frem. Det er viktig å holde fast ved det grunnleggende prinsippet at forurensning i størst mulig grad skal stanses og renses ved kilden, og at forurenser skal betale for nødvendige tiltak knyttet til eget utslipp. Det kan sannsynligvis gjøres mer for å samle opp og rense diffuse utslipp, via overvann, fra både industri, landbruk og husholdninger.

I urbane miljøer og på veier fører eksos og slitasje fra biler til forurensset støv. Selv om det blir vanskelig å praktisere forurenser-betaler-prinsippet, kan opprensningen bekostes via skattemidler eller avgifter på drivstoff da det er «vi alle» som er

forurensene. Dette for å finansiere sedimentasjonsbassenger eller bioretensjonssystemer langs veier osv. Målet må være at forurenset overvann i størst mulig grad renses før det havner i resipienten.

Definisjon av overvann

Vi synes det er viktig og riktig at man får en klargjøring av hva som er overvann, og vi støtter Miljødirektoratets forslag på definisjon av overvann i forurensingsloven § 21.

I Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg § 3. Kommunale vass- og avløpsgebyr, står det at «Gebyr kan òg krevjast for eigedom som slepp ut avløpsvatn i vassdrag når kommunen legg vassdraget i lukka leidning.» Utslipp av urensset avløpsvann til vassdrag/fjord bør kun være tillatt i unntakstilfeller. Selv for spredt bebyggelse finnes i dag gode løsninger for avløpshåndtering, både for infiltrasjon og minirenseanlegg med utslipp til vassdrag.

Vi støtter Miljødirektoratets forslag om at kun avløpsanlegg som er etablert for transport og behandling av avløpsvann skal omfattes av definisjonen av avløpsanlegg i forurensingslovens §21. Og at, slik Miljødirektoratet påpeker, den «presiseringen tydeliggjør at naturlige fordrøyningsområder og avrenningsveier ikke er å anse som avløpsanlegg etter definisjonen i § 21.» Etter vår oppfatning er et vassdrag en naturlig avrenningsvei også om det blir lagt i rør, og det burde altså hverken kunne anses som en del av et kommunalt avløpssystem eller være tillatt å slippe urensset spill-/avløpsvann i det.

Frakobling av overvann fra renseanlegg

Vi støtter også Miljødirektoratets forslag om en særskilt hjemmel i forurensingsloven §22a om at kommunen kan kreve frakobling av overvann fra kommunalt renseanlegg, og at kommunen gis hjemmel til å pålegge tiltak for å håndtere det frakoblede overvannet. Det er viktig for å unngå at avløpsnett og de kommunale renseanleggene belastes av overvann.

Men, der Miljødirektoratet mener at det er behovet for å avlaste kommunalt avløpsanlegg som skal være utløsende for å kunne kreve frakobling av overvann eller fordrøyning av overvann før påslipp på anlegget, så mener vi at overvann kun i unntakstilfeller skal tillates å gå i avløpsnett. Det bør altså ikke være et vilkår for å kunne kreve frakobling at det er nødvendig å avlaste det kommunale avløpsanlegget. De færreste kommunale avløpsanlegg er bygget for å kunne håndtere miljøgiftene som kommer med overvannet og de er heller ikke rigget for å klare overvannsvolumene som blir ved ekstreme nedbørsituasjoner. Overvann har derfor svært lite å gjøre på et avløpsanlegg.

I stedet bør kommunen gis adgang til pålegg om infiltrasjons- og fordrøyingsløsninger på enkelte eiendommer som frakobles, eller at det gjøres som fellestiltak for flere eiendommer, eventuelt i kommunens regi. Poenget er at vannet skal håndteres på en forsvarlig måte, til forskjell fra å sende det i avløpsrør. Store kostnader for den enkelte som blir pålagt et svært samfunnsnyttig tiltak bør kunne løses gjennom ulike former av støtte/tilskudd.

Samfunnsnyttan – omfatter miljø og helse

Det fremgår av høringsnotatet til forslag til endringer i plan- og bygningsloven for bedre håndtering av overvann at overvannsutvalget har gjennomført en kommuneundersøkelse der 40 prosent av kommunene svarer at overvannsutfordringene utgjør en stor kostnads- og velferdstrussel i deres kommune og at nær 60 prosent av kommunene anser at kapasiteten i dagens overvannssystemer ikke er tilstrekkelig for å håndtere fremtidens nedbør. Ifølge utredninger gjennomført av Vista Analyse AS og Samfunnsøkonomisk analyse AS, er det grunn til å tro at grunneiere, kommunene og samfunnet for øvrig kan spare betydelige beløp på forbedret overvannshåndtering.

Målet med overvannsutvalgets vurdering av gjeldende regelverk er at overvannshåndteringen skal forebygge skade på byggverk, helse og miljø, samt utnytte overvann som ressurs. Med seinere års ekstreme flomsituasjoner friskt i hukommelsen er det naturlig at det legges vekt på hvordan skadeomfanget på byggverk skal minskes. Vi synes dog at de økonomiske avveiningene gis for stor plass i forhold til de miljø- og helsemessige. Ikke minst når det gjelder fremstillingen av hvordan samfunnsnyttan skal vurderes legges for lite vekt ved helse og miljø. Bedre overvannshåndtering, for både husholdninger og industri, vil gi store fordeler for vannmiljøet og i lengden også helsemessige fordeler da partikler, legemidler, miljøgifter og annet fanges opp før det når resipienten. Dette arbeidet vil på mange plasser være med på å renske opp i gamle synder med dårlige avløpsanlegg og bør kobles opp mot arbeidet etter vannforskriften. Blå-grønne løsninger, særlig der utbyggere må sette av plass til slike «oaser» på plasser som tidligere hadde blitt bygget ned eller asfaltert, vil ikke bare gi miljøfordeler men vil også bidra til trivsel og bedre folkehelse.

Vennlig hilsen

Christian Steel
Generalsekretær